

WORDT DE EURO OOI VOLWASSEN?

Na een decennialange bevalling zag de euro in 1999 het daglicht. De Europese munt heeft zijn eerste decennium achter de rug. Daarmee zijn de pretjaren voorbij. De komende tien jaren worden een stuk lastiger. Het voortbestaan van de euro is niet vanzelfsprekend.

De euro heeft zijn eerste decennium achter de rug. Na zijn girale geboorte in 1999, kwam de eerste Europese gemeenschappelijke munt in ruim 1.000 jaar begin 2002 ook chartaal in omloop. Nadat veel Nederlanders nog snel hun laatste gulden hadden uitgegeven aan een nieuwe portemonnee – de eurobiljetten zijn groter dan de oude geeltjes en snippen en steken uit de oude, kleinere portemonnees – hield de gulden er na eeuwen van trouwe dienst mee op.

Het tweede lustrum is natuurlijk reden voor een feest. Zo ook bij de Europese Commissie in Brussel. Speciale publicaties, flashy websites, feestelijke bijeenkomsten, alles werd uit de kast gehaald om te vieren dat de euro zijn eerste decennium achter de rug heeft. Al snel klonk van alle kanten dat de munt een overweldigend succes is en dat 'de euro er voor eeuwig is'. Dat is het teken dat het feest te lang heeft geduurd en de feestgangers te overmoedig zijn geworden.

Zelfs de vurigste voorstanders van de Europese muntunie en de euro stellen dat het nog veel te vroeg is het definitieve oordeel te vellen over de vraag of de Europese munt een succes is. Tien jaar is een behoorlijk lange periode voor een mens, maar voor een munt is het niet meer dan een oogwenk. De echte test voor de weerbaarheid van de eurozone, de Europese landen die de euro hebben, en de euro zelf, moet nog komen. Daarbij is het denkbaar dat de krachten die de weerbaarheid van de munt-

Dreamstime.com

unie en de munt op de proef zullen stellen, zo sterk kunnen zijn dat ze de munt en de muntunie in levensgevaar zullen brengen. De valkuilen voor de Europese muntunie zijn politiek en economisch van aard.

MUNT ZONDER LAND

"Het is heel riskant een munt te delen zonder een politieke unie met je partners", aldus een hooggeplaatste Europese centrale bankier. "Als we de euro op de lange termijn willen behouden, dan hebben we een

politieke unie nodig. Slagen we daar niet in, dan zullen we misschien een proces van desintegratie gaan beleven", stelt Paul de Grauwe, hoogleraar monetaire economie aan de Katholieke Universiteit Leuven in België. "Een muntunie kan niet bestaan zonder een echte politieke unie."

Dat zijn zorgwekkende geluiden, omdat een politieke unie in Europa nergens te bekennen is. Illustratief is dat de landen van de Europese Unie niet in staat zijn de verkiezingen voor het Europees Parlement op

dezelfde dag te organiseren. Dit jaar stemmen Maastricht en Nederland op 4 juni. Net over de grens in België gaan de stembuslokken later, op 7 juni open. "Europa lijkt op een club van landen waarin de leden proberen zoveel mogelijk voor zichzelf eruit te halen. Dat is geen goede weg als je potentiële spanningen wilt voorkomen", aldus de centrale bankier.

Hoewel de politieke unie in Europa wenselijk is, betekent het ontbreken ervan niet automatisch dat de euro gedoemd is, meent Otmar Issing, tussen 1980 en 2006 bestuurslid van de Bundesbank en de Europese Centrale Bank (ECB). Zolang er binnen de eurozone fiscale discipline is, de centrale bank onafhankelijk is van politici en de goederen-, diensten- en arbeidsmarkt in de eurozone redelijk flexibel zijn, is er niets aan de hand.

Ook fiscale discipline is echter ver te zoeken. Nu niet, door de crisis, maar ook daarvoor niet. In al die jaren werd dat gecamoufleerd door de uitbundige economische groei. Het in 1997 met veel bombarie gepresenteerde Stabiliteits- en Groeipact, dat voorschreef dat omwille van de stabiliteit van de euro de overheden in de eurozone geen tekorten van meer dan 3 procent van het bruto binnenlands product mochten hebben, sneuvelde al bij de eerste de beste economische neergang, in 2003. De Europese Commissie noemde de nieuwe afspraken een verbetering. Experts weten het beter.

"Het nieuwe pact is verwaterd. De volgende grote test voor het nieuwe pact ligt om de hoek, met de lagere economische groei in het vooruitzicht. "We zullen zien of de nieuwe regels strikt zullen worden toegepast", zei Issing in oktober 2008 in *FEM*. Al snel bleek dat een vooruitziende opmerking te zijn. In november 2008 liet 'Brussel' weten een hoger tekort bij de lidstaten door de vingers te zien. Toen Wouter Bos teruggekeerd was uit Brussel in november vorig jaar, tikte hij somber op zijn blog: 'Wat me zorgen baart, is of we straks aan het eind van deze achtbaanrit nog een Stabiliteits- en Groeipact hebben.'

En dan is er nog de vergrijzing. Uit een onderzoek van de ECB blijkt dat de gevolgen ervan al vanaf 2010 merkbaar zullen worden in de huishoudboekjes van de

FISCALE DISCIPLINE IN DE EUROZONE IS VER TE ZOEKEN. EEN BOM ONDER DE EURO

eurozonelanden. Het gaat om honderden miljarden euro's aan onder meer extra zorg en pensioenen. Als landen van de eurozone hun pensioenstelsels niet aanpassen, moeten ze zorgen dat ze op de middellange termijn aanzienlijke begrotingsoverschotten realiseren om dat op te vangen. Dat Frankrijk, Italië, Portugal, Spanje en Griekenland ook in goede economische tijden met grote tekorten zaten, belooft niet veel goeds.

Politieke druk op de ECB was eigenlijk sinds de invoering van de euro nooit weg. Vooral de Franse en de Italiaanse politici maken zich daaraan schuldig, tot grote ergernis van Duitsland en Nederland. De goederenmarkt in de eurozone is zeer flexibel, maar dat geldt niet voor de dienstensector en de arbeidsmarkt.

Tot overmaat van ramp zijn de verschillen in economische groei en inflatie tussen de landen van de eurozone sinds de komst van de euro niet kleiner geworden. Sterker nog, ze zijn toegenomen. Hoe groter de verschillen, hoe moeilijker het wordt voor de ECB om rentebeleid te voeren zonder dat

een euroland daaronder lijdt. Ofwel: hoe groter de verschillen, hoe hoger de kans op spanningen binnen de eurozone.

De kans is heel groot dat het tweede decennium van de euro vol met spanningen zal zitten. Dat is geen goed nieuws, ook niet voor Nederland. Toch is er wel een manier om de zwakke punten van de Europese muntunie te neutraliseren en tegelijkertijd de enorme voordelen van een Europese munt te behouden. In het boek *Tien jaar euro: biografie van een jonge wereldmunt* ga ik uitvoerig in op de oplossing. Ik heb die de Hanze-euro genoemd.

[EDIN.MUJAGIC@REEDBUSINESS.NL]

EURO BOEK

De introductie van de euro in 1999 heeft voor een drastische verandering gezorgd in het mondiale economische landschap. Hoe zag het eerste decennium eruit? Wat heeft het tweede decennium in petto voor de euro? Wordt de euro dé onbetwiste wereldmunt of zal hij juist moeten vechten voor zijn leven? *FEM*-redacteur Edin Mujagic schreef een standaardwerk.
Prijs: €16,95
www.fembusiness.nl/euro

